

В-1900

СНУЖИНИ

Зміст

	Ст.
П. Кізко: На полюванні	3
О. Цегельська: Як Лесь собі порадив	4
О. Кобець: Восени	6
М. Грінзальд: Як зайчик шевцював	6
К. Вагилевич: Нерозумний горобчик	10
Вуйко Квак: Ох, яке гарне, блискуче!	11
Н. Наркевич: Двоє друзів	12
О. Кобець: Люблю ліс	13
П. Кізко: Музика	13

ЗИМА

О. Кобець: Перший сніг	14
Л. Бачинський: Як звірятка рятуються від голоду	15
Г. Чо: Зимові радощі	16
Діма: Про Надійку й снігову бабу	17
О. Пчілка: Снігова баба	18
О. Кобець: В метелицю	18
Діма: Як зайчики борщ варили	19
Дідусь Орисі: Хто пташці життя врятував?	20

СВ. МИКОЛАЙ

Р. Завадович: **	22

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Н. Наркевич: Щасливий Святий Вечір	23
Л. Л. Р.: Найбільша радість Піколи	25
Р. Завадович: Колядники	26
О. Цегельська: На Святий Вечір	26

НА ЗИМОВІ ВЕЧОРИ

Л. Ліндфорс: Аліса	29
Н. Наркевич: Бабуся-зима прощається	31
Г. Чо: Оксана й киця	32

Обгортку виконав **Василь Дорошенко**. Ілюстрації до віршків і оповідань
роботи **Христі Зелінської**.

НА ПОЛЮВАННІ

Батько з сином полювати
 Вийшли в поле, через яр.
 На горбу сидять зайчата,
 Мабуть буде з десять пар!
 Всі вони, немов на свято,
 Позбиралися у гурт.
 Син гука: — Стріляйте, тату,
 Я в траву сховаюсь тут.
 Батько каже: — Тихше, тихше...
 Треба ближче підійти,
 Щоби стрельнути цільніше,
 Щоб не дати зайцям втекти.
 Син питає: — А що, тату,
 Як усіх ми побемо?
 Не дотягну до хати.
 — Але й тут не лишимо, —
 Каже батько. — Всіх до 'дного
 Ми на плечі заберем.
 Буде нам дохід із цього.
 Отоді-то заживем!
 М'ясо зайче зімо,
 А шкірки з них продамо.
 А як гроші роздобудем,
 То й багаті тоді будем.
 Купим свинку і корівку,
 Побудуємо ставок.
 В хаті вистелим долівку

Із паркету — не з дощок.
 Свинка дасть нам поросята,
 А корівка — телечок.
 А як все це нам продати.
 Буде ще у нас й млинок.
 Син до батька: — Ні, мій тату,
 Я б нічого не хотів,
 Лиш коня, щоб ним літати
 Козаком серед степів.
 Осідлаю я коня
 І — хай вітер доганя!
 — Но! — гукну коневі. — Но!
 Та — зайців, як не було...
 Хлопця крик вони зачули
 І з горбочка дременули.
 Залишивсь порожній слід.
 Батько весь аж наче зблід.
 Грізно синові гука:
 — Через тебе річ така!
 Син: — Не винен тут я, тату,
 Треба б зразу вам стріляти...

Ну, а ми обом совіти
 В баєчці даєм оцій:
 — Не збирайтесь багатіти,
 Як не вбили ще зайців!

Петро Кізко

Як Лесь собі порадив?

У сусідстві Леся був малий песик Попі. Що то був за песик! — Правдивий „Спаніель-Кокер“. Сам брунатного кольору, з білою зіркою на чолі, кучерявий, клаповухий, ніжки грубенькі, мов у того слоника. А такий був вайлуватий, незграбний! Хоч берн зараз на руки і тішся ним і пести його; такий любий, милий той маленький Попі. Лесь часто грався з ним і дуже його любив.

І от, одного дня трапилася прикра пригода. Падав рясний дощ, надворі було зимно. Лесь якраз вернувся зі школи. В хаті не було нікого. Він пішов до кухні щось перекусити. З кухні виходили двері на подвіря, а звідси на вузьку, перехідну вуличку, між домами.

Стоїть Лесь у вікні, їсть і дивиться в бік вулички, але мало що бачить, бо там високий паркан. Нараз почув звідтіля пронизливий крик, свист, вигуки.

— Ого! — подумав. — Це певно ці малі збиточники знов щось лихе затіяли. Може знов вбили скло у ліхтарні, як минулого тижня. — І мерщій вибіг на подвіря. Заглядає крізь шпару. І що ж бачить!

Отож, недалеко, під муrom, зібганий, змерзлий, мокрий дрижить цілим тілом малий песик Попі. Увесь обризканий болотом, мало що очей видно. А малі вуличники (їх було може шість, або й більше) обступили песика, дражнять його й обкидують його огризками з яблук і грушок, лушпинням із бананів, які вони якраз їли, і ма-

ють ще їх повні кишені. Притім кричать мов дикуни. Бідне, безпомічне песятко то бреше тоненьким голоском: гав-гав! дзяв-дав! — то скавультить, немов плаче, проситься:

— Не бийте мене! Не мучте, ради Бога! Що я вам винен?

А що більше Попі проситься й плаче, то більше вони наступають, дошкулюють і сміються.

Дивлячись на все це, Лесь взяла страшена злість і він затиснув кулаки. Серце йому стиснулося зі жалю.

Вибіг би відігнати їх, та він сам один, а їх так багато. Обкидають ще й його камінням, а від песика не відступлять. А тут, на біду, нема нікого старшого, щоб прикликати до помочі.

— Ех, якби я був трохи більший!... — зітхнув. — Але ж я можу зробити себе більшим! — подумав, бо пригадав собі, як то він грав у вертепі старшого пастиря і як він перебраний виглядав на великого. — От, і знайшлася рада!

Миттю скочив до пивниці. Між старими речами знайшов дідусеву куртку, одягнувся, комір звів догори, підперезався ремнем, на голову взяв старий дірваний капелюх, що насунувся йому аж на вуха, а в руки грубу дідусеву палицю. Глянув у дзеркало. Добре! — Ну, але личке не дідусеве! Десь добув кусок темної крейдки, намазався нею і личко відразу зробилося старе. Трохи згорбився, як дідусь.

— Ну, не пізнають мене! — подумав. — Уже й так темніє і дощ падає.

Мерщій вибіг на задне подвіря. Відчинив двері і гримнув ними раз і другий, але ще не показувався.

Вуличники глянули здивовано в сторону дверей, вмовкли і на хвилинку перестали мучити песика. А тоді Лесь як не закричить грубим голосом, як не вибігне до них із піднесеною догори палицею. На вид такого страшила вони забули язика в роті, збентежилися. А Лесь репетує, кричить, так ніби то має ще якихсь товаришів:

— Гей, хлопці, за мною! Наступ на тих гультіпаків, розбишак, гультаїв! Гурра, гурра!

А вони заметушилися. Що це? Хто це? Дідусь, не дідусь? Старенький якийсь, бо згорблений. Ну, і з палицею! І в ноги! Якстій втікли з поля бою, дали драла. До того ще стовпилися у вузькій вуличці, падали в болото, дощ їх періщив, а Лесь наступав їм на п'яти й репетував:

— Ох, ви вуличники, дармоїди, мучителі невинних тварин! Дам я вам бобу! Ви ще мене попам'ятаєте! Битиму! Битиму! Не подарую!

Ну, і що думаєте? І вдалася штука! Так він гнався за ними аж на третю вулицю. А вони втікали, не оглядаючись. Вкінці і Лесь змучився і дощ його змочив. Та й вернувся додому, до Попі.

О, як утішився бідний песик! Як лестився, як дивав Лесеві руки! А Лесь узяв його відразу за пазуху під стару куртку, обігрів своїм теплом, віддухав, обсушив,

розтер змерзлі лапки, і вушка, і зимний носик.

Тоді закрив молочка, накришив хлібця і нагодував Попі. Приніс кошик, вистелив якимись шматками, положив песика спати і накрив старою курткою.

За деякий час вернулися батьки Лесь, а потім прийшла сусідка й стала питати:

— Чи не бачив хто з вас мого песика, Попі? Коли я було випустила його на хвилинку на вуличку, несподівано задзвонив у мене телефон. Я мерщій мусіла вийти з хати у важливій справі. В поспіху я забула про песика. Там я пробула досить довго, а за цей час песик пропав. Може вже його нема на світі, може де підбіг під яке авто!...

І вже мало не розплакалася з жалю за ним.

На це Лесь, нічого не кажучи, здіймає стару куртку з кошика, а там звинений у клубочок солодко спить малий Попі. Можете уявити собі, як дуже втішилася сусідка! А коли Лесь розказав цілу нинішню пригоду, вона сердечно дякувала Лесеві за вирятування Попі з рук тих вуличників. А батьки тішилися, що їхній син так мудро собі порадив і що він має таке добре серце. Від часу тої пригоди Попі ще більше привязався до Лесь. Тепер часто можна бачити Лесь з песиком на проході.

Олена Цегельська

В О С Е Н И

У гаю похрипли всі струмочки,
От, і літові кінець:
І спадають золоті листочки
З деревець.

Кожен той листочок жив,
Теплим літом солодко впивався,
І чи спать лягав, чи прокидався,
Не тужив.

А тепер вони лежать,
Мов туманом смутку поїнялися...
Тільки часом, як по них пройтися —
Зашуршать.

Може, згадують ті дні,
Як уміли з бурями змагатись,
Мріють, як за тими днями гнатись
На коні,

Й де б коня такого взять,
Щоб на нього сісти та й летіти,
Та й летіти — незабутнє літо
Доганять?..

О. К о б е ц ь

Як зайчик шевцював

Сценка на одну дію

Дієві особи: Заяць, Зайчиха, Зайчєня, Медведик, Горобчик, Журавель, Лисиця, Їжачок і Вовк.

Зайчиха: Ой! Горєнько, вже осїнь. Який дощ хлопотить і в нашу хату вже забрався.

Зайчєня: Та тут, мамо, яка велика дірка у вікні!

Зайчиха: Певно, що дірка, ціле літо казала, що треба її залатати, а ви всі байдуже. Тільки стрибки та забави.

Зайчєня: Та хїба я то маю ро-

бити? То тато мусить — він сильний.

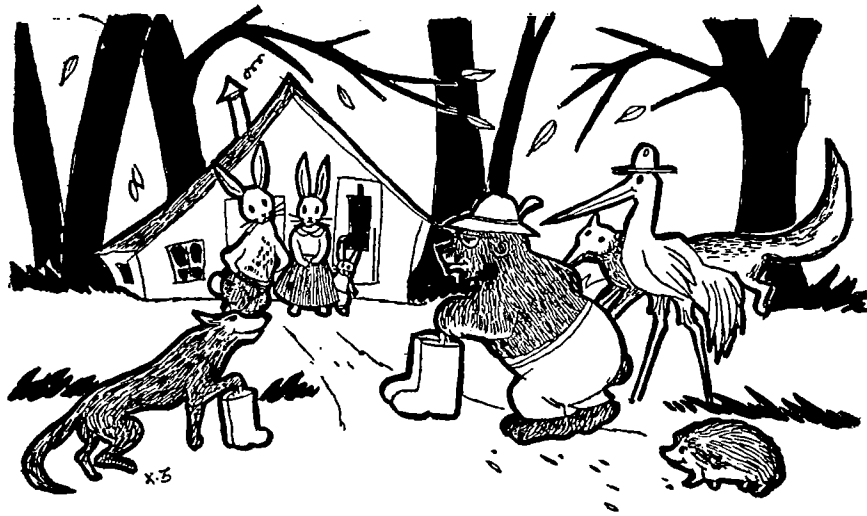
Зайчиха: Треба ж таки її обовязково справити.

Зайчєня: Мамо, будіть тата, хай тато щось порадить.

Зайчиха: Гей, тату, вставай! Батьку, чуєш, вставай, дай якусь раду.

Заяць: Що? Горить?

Зайчиха: Де там горить? Та на дворі такий дощ, що всяку пожежу загасить.

Будуть всім чоботи і черевики!

Заяць: То чого ж ти мене будиш? І так життя не миле. Хай собі хоч посплю.

Зайчиха: Отож тому я тебе і збудила. Осінь уже. Дощ! Хата протікає — он у вікні дірка, вітер завиває, холод, голод, а ти спиш. Дай якусь раду.

Заяць (чуває потилицю): Щож я тут пораджу? Забив би вікно, та де візьму хоч дощечку?

Зайчєня: Тату, я бачив в селі коло плота дощечку. Вона напевне нікому не потрібна. Ходімо та візьмемо.

Заяць: Та що ти! Ще зловлять та забють.

Зайчиха: Та хто там побачить? Такий дощ!

Заяць: Ой! На лихе ви мене підмовляєте. Знаєте, що зайці хоч шкідливі, але чесні.

Зайчєня: Тату, ми ж з вами у

капусточку ходили, та й до морквочки заглядали.

Заяць: Синочку, та то невелика їм кривда. Скільки ми того зїли? Як разів два-три добре поснідали — та й усе.

Зайчиха: Ну, то й тепер відважтеся та й скочте по дощечку.

Зайчєня: Тату, ходімо, бо ж хату нам затопить.

Заяць: А і справді! Дивись, скільки води. Ох, страшно! Але зима надходить, померзнемо. Треба набратись відваги! Ну то ходімо! (Відходить зі зайчам.)

Зайчиха (сама): Хоча б їх нікто не надибав. Треба тим часом пошукати молотка та цвяхів, як придуть, то щоб все вже було приправлене, щоб уже тут дірку забили. Ой, ой, яка ж та осінь сумна! (Дивиться у дірку — дерева сумно гойдаються на вітрі. В лісі жовто, жовто.)

Горобчик (біля вікна): Цвірінь, цвірінь! Доброго здоров'ячка, пані Зайчихо. Лагодитесь до зими? О! вже скоро морози стукнуть.

Зайчиха: А вже ж, Горобчику, стукнуть. У нас — зайців та горобців — доля однакова — тяжко приходиться зимою.

Горобчик: Не журіться, пані Зайчихо, Бог нас не залишить. Як не тяжко нам, а ми вдома — в своєму Рідному Краю.

Зайчиха: Правда твоя, Горобчику, ти ж нікуди не збираєшся відлігати?

Горобчик: О, ні! Я не полечу. Не покину свого рідного села. Ну, будьте здорові.

Зайчєня (знадвору): Мамо, мамо, принесли дощечку. Та й пару качанів знайшли!

Зайчиха: Та невже?! От і веселіше стало. Давай сюди, я обід зроблю.

Зайчєня: Ось мамо! А де, мамо, молоточок і цвяшок?

Зайчиха: Ось тут — я вже приготувала.

Заяць: Доцинка лежала закинута, зовсім нікому не потрібна. Ну, давайте швидше, бо я змок геть чисто.

Зайчєня: Вже, тату, несучи! (Приносить молоток і цвяхи. Прибивають.)

Зайчиха: Ну, то вже сяк-так буде. А я ключчям стелю позатикаю і двері.

Заяць: Ну, то вже дівка забита. Але ж лячно було — кралися ми, кралися по-під деревами. Нищечком та до плоту. Дивлюсь — лежить дощечка. Ми за неї, а тоді вже дали ногам знати. Але як те-

пло стало. Чи може мені від страху гаряче.

Зайчєня: Ой, тату, та й тхір з вас великий! Якби я вас не підштовхував, то ви і не вийшли б з-за того дерева.

Заяць: О, а ти, відважний! А чом не йшов перший, а все мене випихав?

Зайчєня: Е! Я ж тату, молодший. Мені не випадає перед старшим лізти.

Заяць: Ой, та й хитрий ти малий. Як би не те, що нам виправа вдалася — то потягнув би я тебе за вушко.

Зайчєня: Ні, не дам вушка. Не дам! Ой, як тепленько тепер. Я б аж затацював!

Зайчиха: Танцюй, танцюй, поки можеш. (Зайчєня танцює. Тато і мама плескають у долоні. Раптом гуркіт у двері. Зайці втихли.)

Заяць: О, це певно по дощечку.

Зайчик: От лишечко! Що ж його робити, де ж його сховатись? (Лізе до мами під фартух.) Ой, мамо, не дайте мене. Рятуйте! (Стук сильніший.)

Заяць (дрижачим голосом): Хто там?

Медведик: Це я, старої ведмедихи молодший син. Відчиняйте швидше!

Заяць: А чого тобі треба?

Медведик: Як чого? Я до шевця, черевки поправити. Відчиняйте, бо мокну. (Відчиняють.)

Зайчиха: То чого ж ти від нас хочеш?

Медведик: Та як чого? Черевки підлатати.

Заяць: То чого ж ти до нас з тим прийшов?

Медведик: Того, що мама каза-

ли, що як де здибаю у вікні чобіт, то то і є швець.

Зайчик: У нас нема у вікні чобота.

Медведик: Та що ти мені говориш! Не сердь мене краще. А як не бачив — піди подивися.

Зайчик (вибіг. За хвилию): А справді, тату, є чобіт на дощечці.

Зайчиха: Медведику, та то воно так, для прикраси. У нас ніхто черевиків не ладить.

Медведик: Ви мені багато не кажіть, а ладьте, бо дощ, осінь, я не маю в чім ходити. А я вам за це глек меду принесу. Тато вже набирали меду.

Заяць: Ну, то що ж його робити? (Знов стук у двері.)

Зайчиха: Хто там знову. Хто там?

Журавель: Відчиніть пане шевче! (Входить.) Зладьте мені, будь ласка, черевики на дорогу, бо подерлися, а дорога далека.

Заяць: Та я той . . . Ну, що ж його робити?

Журавель: Швиденько, пане шевчику, а я зараз вам рибки принесу сушеної, слимачків і всього добра. Швиденько, швиденько, бо ніколи. В дорогу час, бо зима може захопити. (Стук у двері.)

Зайчик: О, ще хтось стукає. Хто там?

Лисиця: А здоровенькі були, пане Зайчику, а я і не знала, що ви шевцюєте. Та чую в лісі всі говорять — шевця маємо.

Заяць: Та я, кумонько, не те, щоб . . . Та як же ж воно вийде (до жінки): Що його робити?

Лисиця: Та я вам, кумо, яечок, курчатко та ярини всякої принесла, прошу пошійте мені чоботи.

Але такі, щоб сліду на снігу не лишали. І діточкам моїм пошійте. Я як слід заплачу. Я ось де і шкіри принесла крілячої.

Заяць: Ну то що його робить? Мій прадід колись шевцював. Може і я потраплю.

Зайчиха: Спробуй, бо дивись, які припаси. Та нам на цілу зиму вистачить.

Зайчик: Тату, відважно беріться до діла. (Стук.) О, знову хтось!

Заяць: Ану, жінко, витягай прапрадіда шевські причандали. І до діла. (Стук знов.)

Зайчик: Хто там?

Їжачок: Це я, Їжачок. Потребую чобіток. Осінь на дворі, дощик, зимно. Потребую чобіток для себе й діток. Приніс вам яблучок та грушок. (Те все за вікном.)

Вовк (завив): Геї, швидше! Довгі чоботи мені негайно роби. Щоб зима мене босим не застала. Дам тобі я овечої кожушинки, для тебе, жінки і для сина.

Зайчик: У чергу, у чергу всі ставайте та терпеливо почекайте.

Зайчиха: Будуть всім чоботи і черевики. Мудрий швець у мене, у мудрої зайчихи. Всім догодить, усім зробить. (Заяць робить.)

Медведик: Мені першому, бо я перший прийшов.

Лисиця: От добре, що взявся ти, Зайчику, шевцювати, бо ж у лісі ніяк без шевця не можна бути.

Заяць: Роблю, поспішаю. Вже для ведмедика готові. Зараз і Журавлеві будуть. І вам, кумо, догджу.

Медведик: Дякую за черевики, буде тепло мені.

Журавель: Дякую і я. Тепер сміло у дорогу подамся.

Лисиця: Ну, то прощайте! А ти, малий, чого байдики беш? Помагай батькові.

Зайчик: Будьте спокійні, я прапрадіда достойний внук, тільки моточком стук та стук.

Всі: О, тоді вже усім нам не страшні ні осінь, ні зима!

Зайчик: О, радість ще й яка і нам!

Зайчиха: І нам зима не страшна. Тато заробить.

Заяць: Так, так, зиму прозимуємо, а на літо знову затанцюємо.

Зайчик: А на радість, то і зараз затанцювати. От дощечка! От щаслива дощечка! Тату, Мамо, ушквармо якогось танку. (Танцюють.)

Мілена Грінвальд

НЕРОЗУМНИЙ ГОРОБЧИК

По дворі горобчик скаче
Та чичирк, чичирк, чичирк!
Його котик, мов не бачить,
Тільки оком—зирк, зирк, зирк!
Котика горобчик зочив,
Недалеко собі сів
І глумливо цвірінькоче:
„Зів би мене, зів би, зів,
Але вже малі пташата
Знають, що ти зух, зух, зух!
З неодного горобятя
Залишив ти тільки пух“.
„Це неправда! — кіт муркоче —
Це брехня стара, як світ.
Вір мені, або як хочеш,
Я порядний, чесний кіт.
Я пташини в рот не взяв.
Відколи живу, ніколи

Маю я мишей доволі,
Молочка і всяких страв.
Ось ти й сам переконайся,
Що пустий між вами страх:
Ходи ближче, не лякайся,
Ти ж не миш, а вітер-птах“.
Прискакав дурний горобчик
До самих котячих лап,
А котюга — скік! — прискочив
і дурнесенького — хап!
Блиснуло в ту мить пташкові,
Як котюга його їв:
„Чом повірив я котові?
Чом не вірив я своїм?!“
По подвір'ї тільки піря
З горобятя тут і там...
Так буває всім, що вірять
Віковичним ворогам.

Кость Вагилевич

Ох, яке гарне, блискуче!

Люди люблять носити золоті або срібні речі: годинники, перстені, нараменники, тощо. Мало є людей, які не тішаться золотим перснем із гарним, блискучим камінчиком.

Особливо люблять носити прекрасні молоді й старші жінки. Різними коштовними шпильками прикрашують своє вбрання, носять ковтки, намисто або інші клейноти на руках чи шиї. Багато людей купує дуже дорогі клейноти, з правдивими самоцвітами у золотій оправі. Бідніші задовольняються дешевими, штучними виробами.

Всі люди любуються блиском, грою барв цих різних прикрас та люблять їх носити.

То ж не дивуйтеся, що серед звіряток є такі, що теж любуються блискучими предметами. Нераз із великими труднощами, після довгих пошуків знаходять вони якийсь блискучий предмет. Може то бути скло, що грає барвами на сонці, кусничок перламутрової мушлі-слимачка, або загублена річ якогось подорожника: ніжик, ложечка або щось інше, блискуче. Вони тягають ці скарби до своєї хатинки, кладуть на горбок коло норі й тішаться ними з такою насолодою, що аж слізки виступають у них на очах.

В Америці є маленька мишка. Живе вона в лісі, шкоди нікому не робить, кормиться зернятками лісових дерев. Тихенька, непомітна. Однак вона дуже любить блискучі предмети. Шукає їх по цілому лісі. Вона навіть готова вкра-

сти з вашого шатра кожну річ, яку лиш знайде там. Коли вам трапиться щось такого, тоді не думайте, що це хтось із людей зробив вам таку прикрість. Ідьте тоді в ліс і шукайте гніздечка тієї мишки, яке недалеко вашої тимчасової зупинки. Там коло норі напевне знайдете свою згубу.

Галки також люблять блискучі кільця чи перстені.

Бідна мишка буде дуже журитись, що стратила таку чарівну, блискучу річ. Але вона далі шукатиме щось інше, щоб тішитись блискучою красою, без якої жити не може.

Вуйко Квак

ЛІЧИЛКА

Стоїть верба над потоком
Похилилась трохи боком,
Похилилась до води,
Ти лови!

Двос друзів

В Івасика був гарний пес Тінті. Івасик ще був дуже маленький, коли тато приніс песика додому та сказав мамі:

— Дивись на нього, він доброї породи. Сподіваюсь, що цей пес буде добрим сторожем та приятелем нашому хлопчикові.

Так воно й сталося. Тінті дуже любив Івасика. Куди б він не пішов, Тінті скрізь був із ним. Не було гіршої образи для Тінті, коли йому казали:

— Сиди вдома, тобі не вільно йти з нами!

Тоді він спускав хвоста вниз, сумно схилив голову та йшов до свого куточка, де було його місце. Там він лягав і дивився такими очима на всіх, нібито от-от заплаче. От і сьогодні знов йому так сказали. Рано, як завжди, тато пішов на роботу, мама працювала в кухні, але Івасик не побіг надвір гратися, а взяв до рук гарненьку скриньку, з якої пахло чимсь смачним та ще якусь торбу, одягнувся й пішов до дверей. Тінті підбіг до нього, але він погладив його і сказав йому рішуче:

— Ні, песику, сьогодні тобі не вільно йти зо мною. Ти знаєш, що я вже виріс великий. Маю ходити до школи. Розумієш? До школи!

Що це за нове слово „до школи?“ Своєю собачою головою Тінті не міг зрозуміти, але знав одне: Івасик покидає його та ще й мабуть надовго, бо взяв з собою їжу зовсім так, як тоді, коли вони разом ходили на прогулянку далеко в ліс.

Тінті не міг із цим погодитися. Як тільки двері зачинились за хлопцем, пес підбіг до вікна та легенько вистрибнув у садок, а звідтіля вибіг на вулицю. Тінті був розумний та хитрий. Він не доганяв Івасика, а біг за ним на певній віддалі. Знав, що Івась може його прогнати додому, якщо побачить. Скоро вони спинились перед великим будинком, де на подвір'ї гралась діти. Івась зайшов на це подвір'я якраз у той час, коли зазвонив дзвінок. Діти кинулись усі до дверей будинку. Пішов з ними й Івась. Тінті теж просунувся у двері за останніми дітьми. Там нього знайшов сліди свого господаря, а ті привели його до однієї кімнати. За звичкою Тінті пошкрябав лабою у двері та чекав, що Івась йому відчинить. Але даремне: ніхто не обзивався. За дверима лунав чийсь чужий голос. Кілька разів Тінті робив спроби нагадати про себе, але без висліду. Тоді він зробив так, як часто робив вдома. Став на задні лаби, натиснув на ручку дверей, двері подались і пес опинився в великій кімнаті. Там було багато дітей та якийсь дорослий пан. Але найважливіше — вкінці кімнати, у лавці сидів його любий Івась. Всі побачили Тінті. Почулись голоси:

— Дивись, пес! Як це він сюди потрапив?

А дорослий пан сердито запитав:

— Хто це привів сюди теса? Чий він?

Ніхто не встиг ще відповісти,

коли Тінті дзвінко гавкнув та підбіг до Івася. Всі обернулися до нього. А пан запитався:

— Це твій пес, Іване? Ти, правда, новик, але мусиш знати, що собак до школи не вільно брати.

Івась почервонів і мало не крізь сльози відповів:

— Я його не брав! То він сам вискочив із хати і якось прибіг. Я й не бачив його, Тінті, і як тобі не сором? — звернувся вже до пєсика.

Тінті спустив голову. Він зрозумів, що зробив якусь прикрість своєму любому господареві та не знав, що йому треба робити. На допомогу прийшов дорослий пан. Це був учитель.

— Сподіваюсь, що це перший і останній раз твій пес зайшов до школи. Він видно розумний, коли знайшов сам дорогу. Ти навчи його носити тобі книжки до школи.

А покищо виведи його на вулицю, хай іде додому.

Івась вивів Тінті на вулицю і сказав йому:

— Йди додому, Тінті! Прийду скоро, розумієш?

Видно Тінті не зрозумів Івася, бо до кінця науки просидів коло шкільної огорожі, дожидаючи свого господаря. Вдома Івась розповів батькам про школу і про те, як Тінті був із ним у клясі. Тато допоміг Івасеві навчити Тінті носити книжки до школи. Тепер уже ніхто не казав Тінті „не вільно“. Він біг із торбою в зубах, а за ним поспішав Івась. Але Тінті вже не чекав біля огорожі. Коли кінчалась наука, Тінті біг завжди назустріч Івасикові, пам'ятаючи про торбу. Весело було тоді обом — школяреві Івасикові і його другові Тінті.

Ніна Наркевич

ЛЮБЛЮ ЛІС...

Літо відспівало
Всі свої пісні,
Ночі довші стали,
І коротші дні.
Місяць повновидий
Над землею звис...
Золотом повитий,
Шепче казку ліс.
Хочу зрозуміти
Казку до кінця,
Щоб не пропустити
Жадного слівця.
Вухом серця здаля
Шепіт той ловлю...
Ой, якби ви знали
Як я ліс люблю!...

О. Кобець

МУЗИКА

Хочу правду вам сказати:
Раді з мене мама й тато.
Бо хоч я іще мала,
Кажуть всі мені: — Хвала!
А за що ж то вихваляють?
На соніці я вже граю.
Сяду ранком при вікні,
Забринять мої пісні,
Залунають голосисто,
Ніжно, лагідно і чисто.
Вся зб'їжиться дітвора.
— Отака чудова гра!
І радіють усі люди,
Що музика з мене буде.
Ну, а я ж сама? Горджуся
Й знов за гру свою берусь.

Петро Кізко

ЗИМА

ПЕРШИЙ СНІГ

Як посипався пухнастий, перший сніг,
Зайчик вискочив із лісу та й побіг . . .
„Ти куди ж то, Куцихвостенький, куди?
Глянь назад — які лишаються сліди!
Як побачить Пес мисливський, як нюхне, —
Він тебе, бідаку, миттю дожене . . .“
Зайчик трохи ще пробіг, а потім став,
Озирнувся, посміхнувся, і сказав:
„А я собі — Сірий Зайчик — не з дурних:
Знаю вдачу псів мисливських — дуже злих.
Я біжу тільки тоді, як сніг іде, —
Він усі сліди за мною замете:
Не пронюхать тоді псам мене в снігу,
Хоч би їх було і сорок у бігу . . .
А як тільки блисне сонце зимове,
Я сховаюсь у кубельце снігове:
Тільки носик, тільки очі на виду —
Чути й бачити ще здалека біду . . .“
Потім Зайчик стрепенувся й знов побіг . . .
Хай же сиплеться пухнастий, перший сніг!

О. Кобець

синають і сплять до часу, коли прийде знову тепло і ситі дні. З осені вони добре наїдаються, грубнуть, роблять запас дощу під шкірою і та сить іде їм на зимову поживу. Всі звірята, що засинають, лежать нерухомо, серце в них ледве бється, кров кружляє поволі й вони не потребують їсти поживи, маючи запас товщу у тілі. Інші звірята знов роблять великі нори, устелюють їх мякою соломою, вхід до нори затулюють глиною й там, досить глибоко під землею, сплять до весни. Деякі звірята час від часу зимою прокидаються й живляться запасом поживи, що її придбали літом. Такими дбайливими є хомяки. У них повна нора зерна й вони голоду не бояться.

— А куди відлітають лилики? — питає Богданчик. — Вони ж живляться комахами.

— Це правда, що комахи — їх одинока пожива. Однак крила в них дуже слабенькі. Лилик не залетів би в чужі краї. Вони теж з літа добре наїдаються, грубнуть

і коли вже комах бракує, загортаються в крила, причепляються ногами і зависають вниз головою десь у старих будовах, у стодолах, на піддашнях. Сплять аж до весни.

— А як зимують жабки? — питаються внучата.

— З жабами чиста кумедія. Коли холодніє, одні з них залазять у намул, другі ховаються в ямки і там засипають. Але відомо, що буває й так, що жабки замерзнуть у воді. А коли лід розтопиться, то вони відживають так, начебто нічого з ними й не сталося. Вужі й ящірки ховаються в дупла дерев, під каміння або в мох і там зимують. Часом окремо, а часом по кілька штук разом. Як попадеться.

— Риби зимують у воді. Коли вода замерзне до дна, то й риби замерзають, а потім відживають. Правда, не всі оживають. Гинуть старі та слабі, а більшість їх знов починає своє трудяще життя. Шукають поживи, ростуть, розмножуються і тішаться Божим світом.

Л. Бачинський

ЗИМОВІ РАДОЩІ

Білий ліг сніжок
і нема стежок —
Вибігаймо швидко з хати —
рівну стежку промітати,
сніг легенький і пухнатий!
Хоч прийшла зима
і тепла нема —
На подвір'ї ясно, чисто,
сяє сонце урочисто,
іней висне, як намисто,
і блищить, блищить іскристо!

І веселі ми
скажем до зими:
Затруси, стели снігами,
лід клади між берегами,
щоб на лижвах і з санками
полетіли ми вітрами.
А як прийде час,
Зимо, йди від нас,
поступись ясній,
молодій весні.

Г. Чо.

Як звірятка рятуються від голоду?

Зима заволоклa все кругом своїм сніговим покривом. Юрчик і Богданчик дивляться у вікно.

— Мамусю, мамусю! — кричать, — подивись, що то за пташки посідали на ялинці?

Мама підійшла до вікна, подивилася й каже:

— То, діти, синички, які живуть тут, у нас.

— А чому вони не відлітають у вирій? — питає Юрчик.

— А чому їх так багато? — питає Богданчик.

— То діти, вам краще скаже дідусь. Ідьте до нього.

Діти побігли й засипали дідуся рядом питань. Як зимують синички, білочки, зайчики, що їдять зимою пташки, лисички, куди відлітають лилики?

— Чекайте, діти, не все зразу. От почнемо від птахів. Всі птахи, які живляться комахами, як ластівки, мухоловки, інги й інші, мусять від нас відлітати, бо зимою комах немає і вони загинули б від голоду. Лишаються лиш ті пташки, що можуть собі знайти поживу зимою. Вони їдять зернятка та те, що зимою можуть знайти. От, наприклад, більшість синичок лишаються зимувати. Вони держаться в садах, парках, у старих будовах, ближче людських осель. Там вони весь день порпаються і знаходять хробачків і жучків, що сховались під корою дерева і там зимують. Шукають також зерна, що часом розсіпане. Будуть їсти крихти від хліба, шкірку від солонини, куснички мяса при костях, вичистять

кожну пушку, де були м'ясні консерви. Словом, їдять усе, що їм попадеться на очі. Горобці — то вже так привикли до людини, що їх повно в цілому світі. Вони все знайдуть поживу, чи коло хати, чи на смітнику.

На полях лишаються куропатви. Правда, вони до людей не наближуються, бо знають, що люди їх вбивають. Але природа наділила їх одною прикметою: взимі наростають їм довгі пазурі. Тими пазурями вони зручно відгрібають сніг і знаходять під ним зерно. Їх поживою є також дикий виноград.

— А куди відлітають інші птахи? — питає Юрчик.

— Кожен рід птахів має другу, тимчасову батьківщину. Летять туди, де знайдуть собі доволі поживи. От наші бузьки летять до Туреччини. Там їх повно. Вони як у нас, живляться там жабками, слимаками, маленькими гадинами й ящірками. А лиш почують, що в нас весна, кидають чужину і летять до своєї Рідної Землі. Збираються громадами і перелітають моря і ріки. Вертаються до тих місць і до того господаря, де були перед тим. Ніколи не помиляться. Якщо якийсь бузько не повернувся, то знак, що згинув у дорозі, або десь пропав.

— Пташки відлітають, а що роблять звірятка зимою? — питає Богданчик.

— Звірятка то інша справа. Одні, як наприклад, ведмідь, ховаються в якийсьнебудь куток-гавру й там деревеніють. Вони неначе за-

Про Надійку й снігову бабу

Великі, пухнаті сніжинки кружляли над землею, вкриваючи її м'яким, білим килимом. Діти, повернувшись зі школи, одразу ж почали ліпити Снігову Бабу.

Найстарший між дітей, Борис Лозенко, якому минуло вже 9 років, давав розпорядження. Праця йшла швидко...

Сам Борис і ще двох хлопців качали велику грудку снігу, яка робилась усе більшою, все важчою. Дівчатка — Леся й Оленка — мали легше завдання: вони мусіли ліпити зі снігу голову Сніговій Бабі.

Маленький Івасик, якому було лише п'ять років, бігав по дворі, шукаючи патишків для рук Баби. Також він мав ще одне завдання: принести дві вуглики, моркву й картоплину, щоб із них зробити Сніговій Бабі лице.

Всі швидко й бадьоро виконували свою працю. Тільки Надійка, якій було чотири роки, стояла осторонь без діла. Борис сказав, що вона дуже маленька і не може працювати разом із ними. А Надійці так хотілось допомогти дітям! Вона підійшла до Бориса і несміливо смикнула його за полу.

На очі дівчинки набігли сльози...

— Мені мама подарувала колісь свій старий капелюх. Хочеш, — я принесу його для Баби?

Борис трохи недовіриливо глянув на неї.

— А тобі не шкода?

— Ні трішки!

— Тоді неси!

Надійка побігла додому, а коли

Діти, повернувшись зі школи, одразу ж почали ліпити Снігову Бабу.

повернулася з капелюхом, Снігова Баба була вже скінчена. Вона стояла біля паркану, піднявши вгору патишки-руки, і дивилась на дітей своїми очима-вугликами.

Борис узяв капелюха і вдягнув Сніговій Бабі на голову. Діти почали сміятися.

— Оце так Баба! Ні в кого такої нема!

А капелюх їй дуже личить!

Капелюх був старий і дірявий, але це робило Снігову Бабу ще смішнішою.

Борис наказав дітям не чіпали більше Снігової Баби й усі пішли додому.

***

Вікно Надійчиної кімнати виходило у двір і дівчинка могла бачити Снігову Бабу з вікна. Для цього їй треба було лише стати на стілець. Увечорі, коли мама клала її в ліжку, Надійка попросила:

— Мамусю, піднеси мене до вікна, я хочу ще раз поглянути на Снігову Бабу.

— А потім зразу ж заснеш?

— Засну, мамусю.

Мати взяла її на руки, підійшла з нею до вікна. Надійка з гордістю промовила.

— Це я дарувала Сніговій Бабі капелюха. Правда ж — він їй дуже личить?

— Личить, — погодилась мама.

— А тепер лягай спати. Завтра вранці знову побачиш свою Снігову Бабу, якщо вона не втече.

— А хіба вона може втекти?

— Може, — пожартувала мама.

Вранці, ледь прокинувшись, дівчинка кинулась до вікна. Глянула надвір і скрикнула:

— Ой, втікла!..

Потім почала швиденько вдягатись, щоб іти шукати Снігову Бабу. В кімнату ввійшла мама й здивовано глянула на доню.

— Ти куди так поспішаєш?

— Шукати Снігову Бабу. Вона кудись втікла і капелюха мого забрала з собою.

Мама засміялась, узяла Надійку на руки, піднесла до вікна. Розповіла засмученій дівчинці, що Снігова Баба нікуди не втікла, бо на тому місці, де вона вчора стояла, лишився сніговий горбок. Поруч нього лежав старий капелюх.

Що сталося за ніч із Сніговою Бабою, ви, діти, мабуть — і самі здогадались.

Діма

СНІГОВА БАБА

— Ну-те, хто з вас там бистріший?
То ідіть в садок скоріше!
Купи снігу там лежать,
„Бабусю“ треба нам скачать! —
Хлопці поклик підхопили,
Бабусю з снігу враз зліпили;
Очі з вугілля всадили,
Рот із буряка зробили.
От так „бабусю“! — Молодці!
Ну, дивуйтесь горобці!

Олена Пчілка

В МЕТЕЛИЦЮ

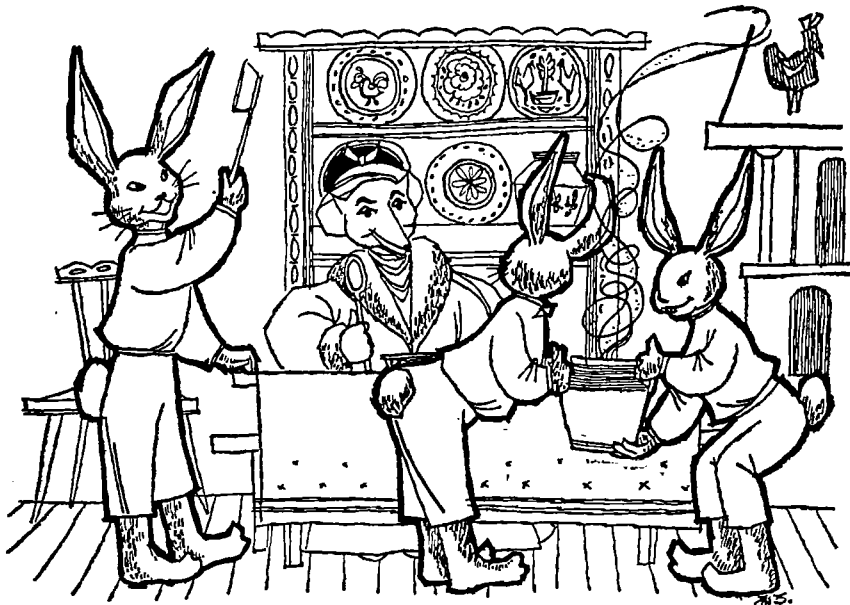
Питаю маму: чи було,
Щоб так снігами занесло
Стежки, дороги і хати,
Що й саночок не потягти?
І каже мама: „Ой, було,
Ой, не раз мело-мело,
Що ні з хати, ні до хати
Ні проїхать, ні пройти...
Та ми брались за лопати,
Щоб доріжки прогрібати —
Із засніженої хати
Видиратись у світи!“

О. Кобець

ЯК ЗАЙЧИКИ БОРЩ ВАРИЛИ

Взимку мерзнуть пальчики,
Снігем все покрито.
Захотіли зайчики
Борщику зварити.
Мали моркву і капусту,
Цибулину й бурячки,
Все для борщику дістали,
А варити в чім, — не мали...
Взимку мерзнуть пальчики,
Снігом все покрито...
Як же бідним зайчикам
Борщику зварити?
Довго думали-гадали,
Не журились, — міркували
І рішили куцохвості
До лисички бігти в гості.
Бо лисичка дуже хитра,
Не боялась снігу й вітру,

На базар в село ходила,
Горщика собі купила.
Поскакали зайчики
Полеж аж за річку
І прибігли зайчики
В хатку до лисички.
— Добрий день, лисичко,
Любая сестричко!
Є до тебе справа:
Будь така ласкава
І позич нам горщика
Наварити борщику,
Борщику гарячого.
Ми ж тобі віддячимося:
Подаруємо капустку
Свіжу, ніби з літа,
На базарі купим хустку
У червоних квітах. —

Їли-їли, наїдалися, ще й лисичку частували

І погодилась лисичка...
Зайчики раденькі
Натопили добре пічку
І гуртом, швиденько,
У новому горщику
Наварили борщику.

Іли-іли, наїдались,
Ще й лисичку частували.
І нагрілись пальчики,
Стали тепло знову.
Поскакали зайчики
Весело в діброву.

Діма

Хто пташці життя врятував?

Були собі Дід і Оряся. І ще як Орясі сповнилось тільки один рік, їй купили подарунок — дві пташки. Дві маленькі папуги, що їх паракетами звуть. Одна на колір золотаву, друга — голубеньку. І стали вони жити в гарній клітці з кількома сідалами й однією гойдалкою. Пташки дуже рухливі, веселі і невгамовно щебетливі.

Але через рік, восени, Золотаву пташка раптом занедужала. Сиділа весь день настобурчена, не хотіла їсти і безперестанку тремтіла. Що його робити? На жаль, ніхто в хаті не знав, чим їй допомогти. І на другий уже день пташка перестала жити. Пташки ці родом із далеких-далеких країв, де зими не буває, і через те вони дуже чутливі на всяке згіршення погоди, на раптову зміну тепла в хаті.

Поховали бідну пташку в садочку — саме там, де весною гарні тюльпани рясно цвітуть. А Орясі навіть не сказали. І в той же день купили нову подругу Голубенькій — таку саму Золотаву.

Велику втіху мала Оряся з пташок. Хоч вони і не вміли по-нашому відповідати їй, вона щодня з ними розмовляла, розказувала

хатні новини й надвірні. І була певна, що вони все розуміють.

І от минулої осени, коли раптом похолодніло, а в хаті може ще не нагрілося як слід, гукає ранком Оряся:

— Діду, а наша Голубенька ТАПШКА (вона ще не вміла вимовити пташка), — наша голубенька тапшка захворіла. Ходім подивимось, як вона тремтить.

Дідові відразу стало моторошно. Пригадалась торішня втрата. Підійшли до клітки. Золотаву метушиться, цвірінькає, жваво стрибає з сідала на сідало, а Голубенька сидить долі непорушно, пір'я їй усе настобурчене, і тремтить-тремтить... Що його робити? Уз'яв її Дід із клітки в руки — пташка кричить і кусається. Люто кусається, як кусалась і та, торішня. А кричить — неначе скаржиться. І на кого скаржиться? Та, напевне, на господарів, що не догледіли — дали занедужати.

І ще раз: що його робити? Де тут того лікаря пташиного шукати? Та чи й є такі лікарі? А як є, то що це коштуватиме в Америці? А Оряся турбується:

— Може тапшці булянса викликати? — питає. Бо знає, що до

раптово захворілих людей викликають амбулянс. І дуже його не любить, чи боїться. Бо сказала про амбулянс, та й, мабуть, злякалась: притулилася щільніше до Діда і з жалем поглядає на пташку:

— А може ми її, Діду, самі полікуємо? — питає.

— Давай, спробуємо, — сказав Дід. Бо тільки тепер пригадав, що як купували пташок, то дали їм ще й книжечку — як їх доглядати. У тій книжці Дід і знайшов тепер якраз те, що потрібне.

Тоді вони з Орисею одяглися й швидко пішли до аптики (драгстору) Горвіца, недалеко від їхньої хати. На ліки треба було рецепти від лікаря, але в книжечці написано, що як аптикар кого знає й вірить, що це для пташок, то може дати таких ліків і без рецепти.

А їх аптикар знав. Та й ще як тільки ввійшли вони до аптики, Орися відразу гукнула:

— Пане Горвіц, у нас тапшка хвора!

І коли Дід переклав їй заяву аптикареві, він, видно, повірив їй і продав ліки без рецепти.

Прийшли додому, приготували все, як написано, Дід узяв пташку в ліву руку, притиснув їй крильця, щоб не борсалась, і двома першими пальцями тієї самої руки роззявив їй ротика й правою рукою капнув ліки. Одну краплю. Пташка відбивалась, кричала й кусалась.

На другий день — ще одну краплю. Цього дня пташка вже менше кричала і майже не кусалась. І помітно було, що тремтить

менше. Але їсти не сідає. Це троху турбувало. На третій день, коли Дід знову дав пташці краплю ліків і пустив до клітки, пташка тремтіла вже зовсім мало. Але все ще не їла. Дід з Орисею тривожно дивилися.

І згодом побачили, що сусідка її — Золотава — починає крутитись навколо хворої, і все наче хоче підпхнути їй ближче до коробочки з їжею. І з цього боку забіжить, і з того, і спереду, і з-заду, та все попихає, та все щось притворює по-своєму...

Нарешті, притиснула Голубеньку до самої коробочки, стрибнула на приступець біля коробочки, хапає хвору за чуба й нахилиє до їжі... Аж наче вимовляє: „Та їж, кажу тобі, то будеш здорова!“

Це тяглося довгенько. Аж, нарешті, хвора клюнула раз, клюнула другий раз, і третій. Як же побачила її сусідка, то втішно розщобеталась, як у найясніший, радісний день.

До вечора того самого дня Голубенька перестала тремтіти. І відтоді — здорова й весела. І добре їсть.

А Орися з Дідом почали вгадувати (та й досі ще не вгадали): хто ж саме пташці життя врятував? Чи Орися, що перша побачила хвору й напоумила Діда самим полікувати, чи Дід, що ліків добув, чи Золотава папужка, що змусила хвору подругу їсти в тяжкий для неї час?

Чи, може, — всі гуртом?

Дідусь Ориси

СВ. МИКОЛАЙ

* * *

(Уривок).

„Чи чуєш, як по оболоні
Дзвінки все тихше, тихше
  дзвонять?“ —
Запитує сестричку брат. —

„То це ж дзвіночки ангелят!
Це Миколай, дідусь святий,
Роздавши дари між дітей,
Вертається в небесний двір
Туди... високо... вище зір...“

Поснули братчик і сестричка,
Та щастям ще сяють личка,
І сонні пальчики дітей
Гостинці тиснуть до грудей.

Ще раз дзень-дзень,
Ще раз дзінь-дзінь,
І все покрила далечинь...

Р. Завадович

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Щасливий Святий Вечір

Сьогодні Марічка дуже поспішала додому. Насилу дочекалася вона останньої години навчання в школі. Сьогодні Святий Вечір, а завтра Різдво. Марічка дуже любить Різдвяне Свято. Тоді так гарно вдома, так гарно в церкві...

Мабуть мамуся вже прилагодили Святу Вечерю. А ялинку ще вчора тато приніс знадвору й Марічка вже прикрасила її: і янголик вгорі під зіркою, і кольорові ланцюжки й золоті горішки... Тільки все якось не так весело на душі, як завжди було в цей вечір. І тато й мама потихеньку сумують. Це теж бачить Марічка й знає чому... Ось уже скоро рік, як братик Юрко поїхав від них у далеку подорож на великій кораблі. Він минулого року закінчив морську школу та поступив на службу до морського флоту. Часто прислав він листи до тата й мами, багато цікавого в них оповідав про всі ті країни, де встиг уже побувати, і ніколи не забував він своєї сестри — Марічки. Завжди кілька привітних,

веселих слів було для неї. Завжди обіцяв привезти Марічці гарних гостинців зі своєї подорожі, а... от уже другий місяць, як перестав писати... Мама й тато питали скрізь, що сталося й от сказали, що під час великої бурі на океані той корабель, де був Юрко, розбило й досі не знають, де всі люди з корабля, хто живий, хто загинув, але потішають, що мабуть усі врятувались, тільки ще не мають вістки про них.

І яке ж це буде свято без Юрка?.. — З такою думкою добігла дівчинка додому та перестрибуючи по два-три ступні піднялася по сходах і ввійшла до їхнього помешкання. Вже темніло. В їдальні коло ікони мамуся засвітила лялпаду. В світлі її привітно всміхалася на іконі Мати Божа до Ісусика. Було тихо й якось ще більше сумно, як завжди в останній час. Мама ще поралася в кухні, але все вже було готове. Стіл був накритий вишиваною скатертю. Там уже лежав рум'яний Різдвяний колач, а

на пучечку сіна стояли полумиски з кутею та узваром.

...Мабуть треба вже прилагодити посуд для вечері. Піду запитаю в мами... — подумала Марічка, й побігла до кухні.

— Я вже прийшла, мамо... — почала Марічка та замовкла. — В мами очі червоні, плакала?... — несміло вона запитала мами. — Де тато, мамусю? Вже смеркло, може лагодити посуд для вечері?

— Так, донечко, — відповіла мама. І зідхнула... — Будемо починати вечерю. Тільки сьогодні Святий Вечір і ти постав таріль для Юрка теж. Його нема з нами, то хоч його місце, його таріль буде між нас... — В голосі мами забреніли сльози.

— Добре, мамо... — і Марічка швидко вибігла з кухні, щоб і собі не розплакатись.

Незабаром усі зібралися до їдальні. Не сміявся і не жартував тато з Марічкою, як завжди. Дівчинка потихеньку сіла на своє місце. Мама засвітила свічку.

— Ну, щож, будемо вечеряти, Іване?... Вже перша зірка засвітилася... Хоч і нема з нами нашого Юрка, то може вона й йому десь засвітить.

Тато похилився. Мимоволі очі всіх звернулися на місце, де стояло порожнє крісло, а перед ним на столі Юрків таріль, що прилагодила Марічка.

Тато почав молитися. Слова молитви промовляв уголос, а за ним їх повторювали потихеньку мама й Марічка, а в думці бриніли другі слова, якими вона зверталася до Божої Матері, що ласкаво всміха-

лася до неї з ікони (так їй здавалося). „Пречиста Діво Маріє, верни нам нашого Юрка, верни нам його...“

У цю мить за дверима почувлися кроки, хтось увзявся за двері, пробував відчинити, тоді задзвонив.

— То, мабуть, хлопець, що газету носить, по гроші прийшов, — сказала мама.

— Я зараз. Та ж двері не замкнені... — відповів тато та й пішов до передпокою. Та ще він не встиг переступити порога, як двері відчинилися і в них стояв Юрко в морській уніформі з валізкою в руках.

— Юрчику! Синку! — скрикнула мама, а тато вже обіймав хлопця. А Марічка? Вона вже протиснулася поміж татом і мамою й повісилася братикові на шию.

— Отож бачиш, отож бачиш, яка несподіванка для нас! — шепетала вона.

І який то був щасливий Святий Вечір, такого, здавалося, ніколи не було в цій хаті. Весело вечеряли, сміялися, гомоніли. Після вечері засвітили ліхтарики на ялинці та співали коляди. А потім Юрко оповідав про свої пригоди на морі. Марічці він привіз багато гарненьких мушельок, прикладав до її вушка й казав:

— Слухай, як шумить у мушельці, це хвилі говорять!

Так із мушелькою в руці й заснула Марічка та снилися їй хвилі, а на них Юрко в човні. Над човном простягла руки Пречиста Діва, ніби захищає його...

Ніна Наркевич

Найбільша радість Піколи

В одному італійському місті жила зі своєю мамою маленька дівчинка на імя Пікола (по-італійськи це значить маленька). Це було багате, велике місто, але мама і Пікола були бідні й жили в невеликій хаті на краю його.

Коли наближалось Різдво, в школі Пікола чула, як діти чекали й цікавились, які ж вони дістануть подарунки.

— Мамо, чи Дід Мороз принесе також мені щось на Різдво?

— На жаль, люба Піколо, я не маю грошей на Різдвяний подарунок тобі.

— Та ж, мамо, Дід сам то зробить!

— Ох, ні! Ти не знаєш, він не має нічого для бідних!..

А Пікола згадала, що діти казали, який дуже добрий Дід Мороз для всіх дітей — і для бідних також. Він не може нікого забути!

В хаті погасло в комині, стало зимно-непривітно саме на Свят-Вечір. Пікола лягла, заснути не могла — все ще думала над тим. Тихенько шепотіла:

— Дід Мороз любить усіх, усіх дітей... Та хоч би ж я мала панчохи повісити... поклав би й мені щось!

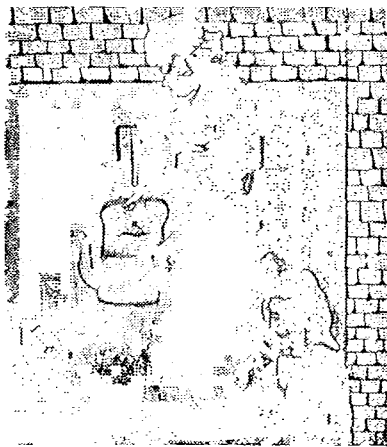
Пікола мала лише свої дерев'яні черевички...

Знов задумалась, та й вирішила, що Дід-Мороз згодиться покласти й у дерев'яні черевички — не лиш у гарні панчохи! Тоді весело побігла, поставила один свій черевик на підлогу у куточок, ще й чемно промовила до нього:

— Діду, тут Піколи черевик,

кращого не можу вам поставити — не маю панчіх!..

Тепер, хоч ліжко від того не стало тепліше, Пікола міцно заснула. Прокинулась, коли як раз дзвони голосно співали й зараз була біля свого черевика.

З черевичка витягла маленьку пташку!
Рисунок Олі Михалевич, 11 р.

От і здійснилась її віра! З черевика витягла маленьку пташку!

Через комин горобчик впав вночі якраз у черевик.

— Мамо, мамо, Дід Мороз не забув про мене! — кинулась до матері. — Дивіться, таке гарне мені подарував!..

Горобчик цвірінкав у долонях Піколи, що обережно намагалась ніжно обігріти його і мале пташеня пригорталось, влаштовувалось, якби в гніздечку.

А Пікола була найщасливіша за всіх дітей.   Перекл. Л. Л.-Р.

КОЛЯДНИКИ

Дзвінке минуло літо
І осінь золота,
І вже зима над світом
Снігами проліта.
Де зеленіло листя,
Де птах сідав спочить,
Там льодове намисто
Коралями блищить.
На вітах вітер грає,
Летить із хмари пух —

Гей, стужа! Гей, зима е!
Чи теплий ваш кожух?
Чи вмієте співати
Різдвяну коляду?
Глядіть же, Галю, Гнате,
Співайте доладу!
Щоб в торбу міхоноші,
Мов наморозь із віт,
Мов сніг, летіли гроші
Для вбогих, для сиріт.

Р. Завадович

На Святий Вечір

Недаром мала Галюся перед Різдвом так мамі у кухні помагала. То горіхи лущила, то мигдали, вибирала родзинки, біла шум. А її брат, Юрчик теж: то біжить простоволосий, без духу, до крамниці, коли чогось нагло до кухні потрібно, то приготує прикраси і ліхтарики на ялинку.

За це все Галюся дістала від мамі потрошки різного тіста, мигдаль, шоколяди. І от вони обі спекли у малій формі окремих, арегарний тортик, виключно для Галюсі. А Юрчик дістав гроші на купно кількох звіряток до вертепнику і на електричні ліхтарики на ялинку. Серед цих робіт і радости настав день Святого Вечора. А за це, що діти були такі чемні, мама при роботі розповіла їм, як то у нас, там, на Україні святкують.

— А то, знаєте, діти, — так мама — у нас, там вдома є такий звичай, що на Святий Вечір повинно бути всіх при святій вечері до пари. А як не було своїх, то за-

прошували когось на Святий Вечерю, чи якусь сирітку, чи когось такого, що не мав своєї хати, або родини. Так, старалися, щоб усіх було до-пари.

— А що це таке „до пари“? — питається Галюся.

А мама — То так: татко і мама, це пара, Юрчик і Галюся, це також маленька пара. — Знаєш?

Галюся задумалася, рахує на пальчиках: як то у бабуні й дідуня буде, а як у тіточки. Геть усіх перечеислила і вийшло якраз добре. А втім, нагло посумніла і скликнула:

— Мамусю, таж у пані Задоріжної нема їх усіх „до-пари“. Їх лише троє!

— Так — сказала мама. — У нашої сусідки не буде весело при свят-вечірнім столі. У них не стало татка. Ти знаєш про це Галюсю.

— Знаю, знаю. Тоді з автом сталося таке нещастя! Ах, мамусю, що ми можемо на це порадити?

Була там ялинка і стіл заставлений всяким печивом і овочами, а посередніні лежав колач.

— А я вже придумала, Галюсю! Ми повечереємо раніше і підемо відвідати їх. Піду я, ти і Юрчик, татка лишимо вдома.

Галюся знов стала на пальчиках числити: $3 + 3 = 6$. І з радости аж сплеснула ручками — Отож і буде „до-пари“! Тепер Галюся відбула велику раду з Юрчиком. І вийшло таке, що Галюся подарує Тані Задоріжній свій власний тортик, а Юрчик її братчикові, Зенкові, свій вертепик.

Так вони і зробили. Скоро, по Святій Вечері зібралися всі троє і пішли до сусідів. А кожне з подарунком, бо так треба, не годиться йти з порожніми руками. Коли

прийшли під хату, постукали до дверей і закликали:

— Дозвольте заколядувати і хату розвеселити!

А там пані Задоріжна з хати: — Дозволяємо, дозволяємо! Колядуйте здорові! Та й отворила двері. І от у хаті всни заколядували „Бог предвічний“. А тоді мама сказала:

— Вітаємо вас, дорогі сусіди з Різдвом Христовим: Христос Раждається“.

А пані Задоріжна подякувала і попросила всіх до другої кімнати, де вони якраз кінчили вечереяти. І що ж діти у цій кімнаті побачили? Була там ялинка і стіл заставлений

всяким печивом і овочами, а посередини лежав колач. Все тут було вничисто і гарно прибрано. Але найважливіше, послухайте! Були там не лише ці три накриття на яких вони їли. Але було ще одне накриття цілком чисте, неторкнене, так наче б призначене ще для когось, хто мав би вечеряти з ними, а кого не було. А при накритті, і тарілка, і ложка, і вижки, і ніж, і склянка, і серветка збоку. А перед цим накриттям горіла свічечка, перевязана синьо-жовтою стрічкою. І стояло там при столі крісло, на якому ніхто не сів.

Діти мовчки, поважно дивилися на це порожнє місце при столі, на чисте накриття, на свічечку. Вони пригадали собі, що там, на цьому місці колись давніше все сидів татко Тані і Зенка, а чини його нема. І тепер щойно вони спостерегли, що пані Задоріжна мала заплакані очі, а діти були такі сумні, сумні. На цей вид і Галюсі закрутилися сльози в очах. — Вони сирітки, — Святий Вечір, не стало татка, нема подумала. — У них сьогодні, не до-пари.

Її добре серце захотіло потішити всіх. Поцілувала Таню і швидко стала розгортати свій подарунок.

— Дарую тобі, Таню, свій власний тортик! — сказала. — Я його сама робила, а мама мені помагала.

На вид цього тортика Таня дуже втішилася: — Ах який же він гарно прибраний! Він наче справжній коровай! — О, ми мусимо завтра справити з тим тортиком моїй новій лялі весілля! Добре, Галюсю?

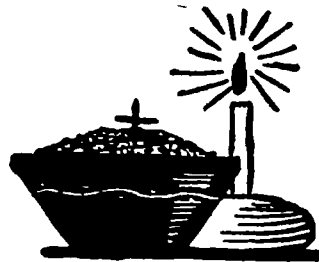
А Юрчик знов добув свій вертепик, вручив його Зенкові та став повчати, як його зі середини освітити. А й пані Задоріжна дістала подарунок від мами. Потім діти освітили ялинку і вертепик, защебетали, розвеселилися і забувся весь смуток. Ціла хата наче проясніла. А коли мама сіла до фортепіану, заграла і всі хором заоклядували: „Нова радість стала“, то вже всім було так любо і весело на серці, що аж новонароджений Ісусик, у вертепі усміхнувся і витягнув до них ручки.

Вже було пізно вночі, коли вони вернулися додому. Галюся перша побігла до татка, сердечно обняла га пригорнулася до його грудей і шепнула: — Мій любий, мій, мій гатусю!

І Юрчик також чомусь довго і щиро вітався з татком, так наче б то вони не знали, як довго, не бачились.

А коли Галюся перед сном помолилася, то ще додала такі слова: Дякую Тобі, любий, солодкий Ісусику, за те, що у нас, вдома, сьогодні, на Святий Вечір, всіх нас було „до-пари“.

Олена Цегельська

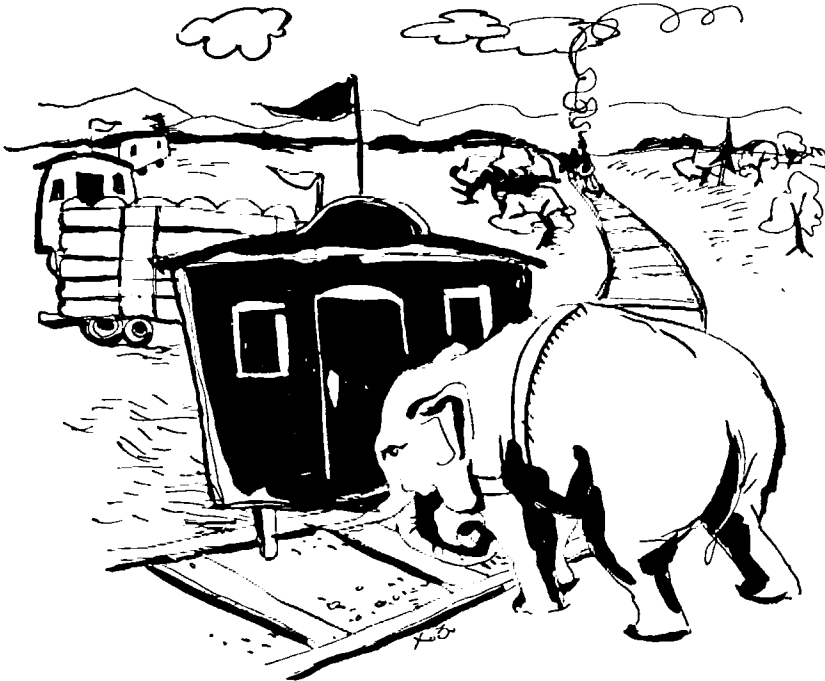
НА ЗИМОВІ ВЕЧОРИ

Аліса

Слониха Аліса куплена в Індії. Вона не була занадто велика, важила 8624 фунтів, на зріст була понад 8 фітів. Коли їй було 53 роки, приїхала з цирком Вірта в Австралію. Мала лиш елементарну школу на цирковій арені, була більш відома, як добра робітниця на лісозаготоввці будівельного матеріалу.

Коли в цирку пана Вірта зязи-

лась Аліса, слон Гунні, що був уже там, прийняв її, як королеву. По його смерті Аліса стала на його місце — перебрала ризиковну й делікатну працю: в час переїздів усього цирку — підіймала, переносила клітки диких звірів, вставляла їх у циркові вагони. А тому, що розміри рейок в шости стейтах Австралії були не однакові, доводилось перевантажувати вагони

Аліса підняла голову, підперла ззаду нерухомий віз і без великого напруження посунула й витягла його з рейок.

багато разів. Отже, праця була поважна й відповідальна — з якою Аліса справлялась досконало.

Одного дня, коли на залізничній станції саме розвантажували великі вагони цирку, з одної платформи спускали 66-річну Алісу, яка ще мала на собі одягнену ремінну зброю. Трохи далі від станції великий віз повний різних скринь загруз у піску. Це було давно, коли в Австралії все возилось кіньми або волами. Десять коней не могли витягти воза, люди намагались допомогти, та даремно. Розвантажувати не було часу, бо задні колеса якраз зупинилися на рейках, на дорозі швидкого потягу — експрес кожну хвилину міг пролетіти. Аліса почула вигукі візників, глянула на перетомлених коней і відразу без жадного слова наказу підійшла до воза, зібралася з силами, підняла голову, підперла з-заду нерухомий віз і без великого напруження посунула й витягла його з рейок. За хвилину повз станцію пролетів експрес.

Аліса виявляла завжди кмітливість, коли треба було швидко й чимсь допомогти. В час переїздів і постійного налагоджування кліток, коли її люди поспішаючи особливо напружено працюють, наша слониха виявляла неабияку спритність.

Одного разу, передні колеса тяжко наладованої платформи зсунулись із кінця вагону й ціла платформа готова була впасти. Аліса відразу готува допомогти: стає твердо на ґрунт і своїм хоботом ставить на місце весь тягар. Другий раз Аліса врятувала життя дочці пана Вірта — 12-річній Еліи.

На дівчину наскочив другий слон, кинув на землю і почав топтати. Аліса кинулась до дитини й ударом хобота відкинула розлюченого звіря. Так само пізніше під час великої паради циркових звірів трапилось, що мала дитина з першого ряду публіки, вискочила на арену саме в час переходу звірів. Аліса почула крик матері, відчула жах усіх навколо, спокійно вийшла зі строю, обняла хоботом малу й перенесла мамі. Малі сорочиння викликали наче материнське почуття Аліси. Серед різних звірят мала своїх улюблених. Були то: одне нещасне телятко з трьома погами, киця, маленькі гусенятка. Вона завжди захищала їх.

Та вдержати Алісу на привязі було неможливо в ніякий спосіб. Вона ухитрялась звільнити не лиш себе, а також і свого приятеля великого слона — Дола. Одного разу вони обоє скинули з себе міцні кайдани й вибрались на прогулянку. Ця незграбна пара дійшла до цегельні й почала перекидати ряд за рядом цеглу. Коли власник цегельні зі своїм помічником зявилися до цирку, директор перевірив стайні — Аліса і Долл, з виглядом невинного спочинку, були на своїх звичайних місцях.

В день народження Аліси (їй тоді було 100 років) в час представлення влаштували в її честь спеціальне свято. Вирішено, що вона сама мусить різати в честь її спечений торт. Навчили Алісу витягати з пляшки шампанського корок (з моркви). Вечір мав великий успіх. Коли Аліса йшла різати свій 5-фунтовий торт великим ножем, вона нерувалась, але все зробила

досконало й корок з пляшки шампанського витягла добре, без помилки. Слон побажав їй щастя гучним звуком свого хобота. А коли оркестра заграла „Ви — гарна“ — вся публіка встала і заспівала, вітаючи стару слониху. Слони рідко доживають до 100 р., вік їх — 60, рідко 70 років.

Трохи згодом якийсь цирк відїздив з Австралії і з огляду на старість Аліси, директор залишив її в зоопарку в місті Мельбурн. Не дивлячись на дбайливий догляд у парку, Аліса так хвилювалась, відчуваючи себе поза цирковим життям, без любих товаришів, що перестала їсти, стала сумна, нерухома і врешті захворіла. Коли цирк повернувся в Мельбурн, — за Алісою приїхало вантажне авто до зоопарку й повезло її до цирку. Ще не бачивши її, слони почули її запах, підняли хоботи й зустріли радісно свою найстаршу сестру. Аліса також, з піднесеним хоботом, виявляла вдовolenня. Її стомленість як рукою зняло. Жвавим

кроком йшла на своє місце. Ліни виступати в циркові вже не мала сили — схудла, згубила $\frac{1}{2}$ тони своєї ваги й жаль було дивитись, із яким зусиллям підіймала ногу одну за одною, так що Долл мусив допомагати їй, підпираючи, щоб не впала. Але все було марно. Аліса, знесилена до краю, не могла бже триматися на ногах і впала. Викликали ветеринара - доктора Він ствердив, що вже не підійметься Аліса. Пан директор і весь персонал цирку, не дивлячись, що всі загартовані, не соромились плакати, шкодуючи за своєю любовою, розумною і лагідною Алісою.

Син директора цирку, Шарлі, запевняв, що Аліса розуміє все, що він їй каже. В перервах своїх виступів вона любила підійти й боком притулитися до нього, ніби для дружньої розмови. Коли Шарлі казав щось не до неї, Аліса терпеливо чекала, коли він звернеться знов до неї. Така була ця надзвичайна слониха!

Переклад з англійського
Л. Ліндфорс

БАБУСЯ-ЗИМА ПРОЩАЄТЬСЯ

Сонце пригріва тепліше,
З півдня повіва вітрець,
Полечу на північ швидко —
Заберу сніг, морозець.
Любі діти, прощайте!
Чуєте? Бренять струмки!
Не забудьте, заховайте
Для зими совги й санки!

Бо на крилах з ластівками
Весна-внучка вже летить!
Гарно буде за квітками
По полях, лісах ходити!
А пролине літо й осінь,
Повернуся я до вас,
І настане знов веселий
Із сніжком забави час!

Н. Наркевич

ОКСАНА Й КИЦЯ

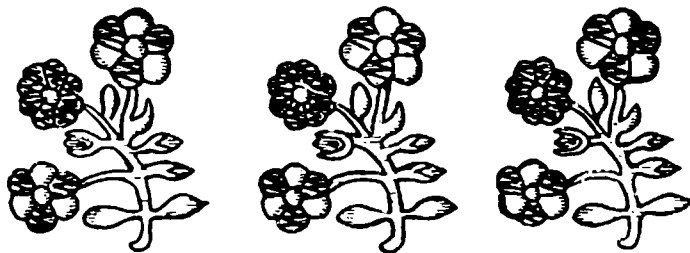
I.

У Оксани є велика киця Зурна,
не шкідлива, а слух'яна і розумна.
Просить їсти завжди чемно і ласкаво
молочка, яєчка, кашки, а не кави.
Потім сяде у куточку тихо-нишком
то дивись чи не впіймає сіру мишку.
Часом, хвостиком і чорним і блискучим
б'є в підлогу, як Оксана надокучить.
І тоді дитина йде в садочок грати,
щоб сердитої киці не займати.
А як сердитися киця перестане,
то сама йде в садочок до Оксани.

II.

І така та наша Зурна чепурушка:
міє ротик, міє лапки, хвіст і вушка.
Песик Бобик придивляється ще зраїна,
хто чистіший — а чи киця, чи Оксана?
Хай та киця лиже лапки найпилініше,
а дитина все від неї чепурніша.
Хоч Оксана наша зовсім невеличка,
вже сама уміє мити ручки й личко.
А як ручки зобруднить піском і пилом,
міє теплою водичкою ще й з милом.

Г. Чо.

Ціна 50 центів

